

NNPC 2016

Fjorårets
HOVEDVINNER

AFRIKA

- varmt og hårreisende

Tekst og foto: Mats Andersson

● «Dream-landscape», Botswana.
Nikon D4, 70-200/2,8 på 200 mm, f/2,8,
1/250 sek, 100 ISO, dobbeleksponering.

I fjor ble Mats Andersson kåret til Årets nordiske naturfotograf 2016. Premien var en reise til Afrika, sponset av Safari Opplevelsesreiser, South African Airways, Jacis Lodges og Pangolin Photo Safaris. Her er prisvinnerens beretning, og bildene fra turen er i beste Mats Andersson-stil.

Sikadenes ensformige serenader bryter stillheten. Store skyer ruver over oss. Det siste sollyset er synlig som en oransje stripe i horisonten. Jeg stirrer på buskene rundt oss - det er ganske mørkt og vanskelig å skjelve detaljene. Fra buskene hører vi en elefant trumpeter. Plutselig står støvskyen i været mellom buskene, og en sint elefant-hunn med kalv kommer farende rett mot oss i full fart. Panikk! Olly, guiden vår, og jeg står ved bilen. Vi skriker til sønnen min Julius at han må løpe for livet mot bilen. Han befinner seg ca. 100 m unna og fotograferer et dødt

☛ Vortesvin, Botswana. Nikon D4, 70-200/2,8 på 200 mm, f/5,6, 1/500 sek, 100 ISO.

tre mot de store skyene på himmelen. Julius løper det raskeste han kan. Tiden står stille.

Vi kaster oss inn i bilen, nesten samtidig som den store elefanten er framme ved bilen. Olly starter bilen og ruser motoren flere ganger for å få elefanten til å stoppe. Vi snur bilen mot den sinte elefanten og ruser motoren, samtidig kjører vi rykkvis mot elefanten. Til slutt blir den redd og løper inn i buskene. Vi benytter anledningen til å komme oss unna. Vår retrett er en liten, smal grusvei som slynger seg mellom de tørre buskene. Elefanten oppfatter at vi er i ferd med å stikke av og går til nytt angrep. Den løper raskere enn vi kan kjøre og nærmer seg raskt. Røyken av rødt støv står rundt elefanten der den løper etter bilen vår. Jeg skriker til Olly at han må kjøre enda fortare. Heldigvis kommer vi ut på en større grusvei før elefanten har tatt oss igjen. Andpustne kan vi kjøre i sikkerhet.

Men la oss starte fra begynnelsen. Mars måned i Ski, Norge. Jeg står på scenen og mottar førstepremien i Nordens største naturfotokonkurranse, Nordic Nature Photo Contest (NNPC). Prisen for "all over winner" er en reise til Afrika. En fotoreise til Sør-Afrika, samt videre til Botswana/Namibia og Zimbabwe. Jeg er selvsagt overbegeistret da Sigurd Halvorsen i Safari Opplevelsesreiser overleverer verdisjekken til meg. Det eneste jeg må yte i gjengjeld er å levere denne artikkelen med bilder til Natur&Foto.

BIG FIVE. Vi forlater regnfulle og kalde Jönköping i Sverige tidlig om morgenen den 10. oktober. 27 timer senere sitter vi i en spesialtilpasset Toyota Landcruiser og kjører på støvete, røde grusveier i Madikwe Game Reserve, et sørafrikansk reservat med masse dyreliv. Kontrasten

☛ Leopard hviler i tre. Madikwe, Sør-Afrika. Nikon D4, 70-200/2,8 på 70 mm, f/2,8, 1/400 sek, 100 ISO.

☛ Løvelabber, Madikwe, Sør-Afrika. Nikon D3, 300/2,8 + 2x konverter, f/5,6, 1/320 sek, 200 ISO.

til Sverige er påtakelig. Hjemme er det sju grader – her er det 38 grader. Det er vanskelig å beskrive hvordan det føles når bilen stopper. Det er utrolig varmt. Bilen har ni passasjer seter. Vi sitter ideelt til for fotografering, det vil si helt åpent.

Min innledende tekst beskriver slutten på vår tredje dag, den 13. oktober. Tidligere på dagen var vi så heldige å få se et hvitt neshorn.

☛ "Living on the edge", Botswana. Nikon D3, 300/2,8 + 2x konverter, f/5,6, 1/1000 sek, 200 ISO.

Hvilken flaks! Dette betød at vi allerede etter tre dager i Afrika klarte å se "Big Five" - leopard, løve, neshorn, bøffel og elefant.

HÅRREISENDE MØTE. 11. oktober kommer vi til Johannesburg. Vi blir hentet på flyplassen med en minibuss. Vi kjører først på motorvei som siden går over i en landevei. Bilturen tar ca. fire timer, og underveis passerer vi mange landsbyer med små hus omgitt av rød jord. Den siste halvtimen går på humpete grusveier. Da vi endelig kommer til reservatet, passerer vi gjennom en vaktpost. De store portene åpnes, og vi kan kjøre inn i reservatet som er inngjerdet for å beskytte de ville dyrene. Reservatet Madikwe måler 75 000 hektar.

Vel framme på Jacis trelodge bærer vi sakene våre inn i bungalowen, spiser et raskt måltid før vi begir oss ut på vår første kjøretur. Etter en time skimter vi en gruppe med løver som ligger og slapper av. Til min overraskelse kjører Olly helt fram til de store kattene. Bare noen få meter unna en av løvinnene parkerer han bilen og slår av motoren. Vi sitter i en helt åpen bil bare noen få meter fra en gruppe med ville løver. Jeg tar noen portretter av den nærmeste løvinnen. I søkeren ser jeg at hun reiser seg opp, og så gjør hun et kort utfall mot bilen og brøler. Hårene reiser seg på armene. Må innrømme at det føles litt ubehagelig å sitte helt ubeskyttet så nær...

DEN FLEKKETE KATTEN. Via radio får vår guide et tips om at det kanskje er en leopard i et tre noen kilometer unna. Han snur seg mot oss og sier: - Om dere har hellet med dere, vil dere kanskje få se en leopard. En katt som er mye mer uvanlig enn løven. Vi kjører så fort vi kan. Rød støv virvles opp bak bilen. Håret kjennes stivt av all støvet, og skjortene våre

☛ "Møtet", Botswana. Nikon D4, 70-200/2,8 på 200 mm, f/7,1, 1/400 sek, 200 ISO.

er rødfarget av støv som bilen virvler opp.

Det virker som om det er vår lykkedag - i et tre foran oss ligger en leopard. Vi lykkes også å kjøre til en god posisjon, slik at vi kan få bra bilder. Hvilken flaks! På vei hjem i mørket møter vi på en hyeneflokk som har omringet noen gnuer. Hvilket skuespill! Vel hjemme spiser vi kveldsmat. Vi er ganske slitne etter den lange reisen og alle opplevelsene på vår første dag i Afrika, så vi går tidlig til sengs. I sengen ligger jeg og hører på en løve som brøler i mørket. Jeg sovner med fine bilder på netthinnen.

VELLYKKEDE JEGERE. 12. oktober. Klokkene ringer 05.00. Det er mørkt ute. Noen enkle forfriskninger venter klokka 05.30 før vi forlater lodgen klokka 06.00 for nye opplevelser. Vi vil selvfølgelig se neshorn, men hellet er ikke på vår side. Vi ser spor og ekskrementer, men de store dyrene har forsvunnet. Guiden forteller oss at de aldri nevner neshorn over radioen ettersom krypskyttere lytter på radiotrafikken. Flere ganger har de funnet drepte neshorn med avsagde horn. Slike historier gjør meg veldig trist. Antall neshorn i reservatet holdes derfor hemmelig. Det sies aldri hvor mange individer det er snakk om. De som jobber her, gjør alt som står i deres makt for å beskytte de truede dyrene.

Så får vi et tips over radioen om villhunder, et dyr som står høyt på min liste over dyr jeg ønsker å se. Jeg vet det kan være svært vanskelig å finne dem. I dette området på 75 000 hektar er det bare 14 individer. Min venn Tom Svensson, kjent som bevaringsfotograf, reiste til Afrika mange ganger over seks år før han fikk sitt første møte med villhund, så jeg har ikke store forhåpninger.

Da vi nærmer oss det aktuelle området, ser vi rett på en villhund som sitter i veikanten og spiser på et bein. Hvilken lykke. Den forsvinner inn i buskene, og da vi kjører etter den, finner vi hele flokken blant de tørre buskene. Noen leker, andre hviler i skyggen. Fantastisk!

Villhunden er en svært vellykket jeger. Hele 80 prosent av jaktforsøkene ender med suksess. Imponerende. Spesielt med tanke på at de er ganske små og veier bare ca. 25 kilo. Sammenlign dette med for eksempel løver som bare lykkes i 20 prosent av jaktforsøkene.

KATTEJAKT. Det begynner å bli mørkt. Vi står med bilen like ved to løver, en hann og en hunn. De kikker mot noe hele tiden og bryr seg ikke om at vi er i nærheten. De fokuserer på noe som vi ikke kan se eller høre. Hannen gjesper og strekker seg gang på gang. Gjør seg klar

☛ Gnu i mørket, Madikwe, Sør-Afrika. Nikon D4, 70-200/2,8 på 200 mm, f/2,8, 1/125 sek, 12 800 ISO.

til noe. Lyset avtar, og landskapet farges blått. Begge kattene ser nesten hvite ut i det blå kveldslyset. Plutselig reiser hannen seg, snur seg mot oss og begynner å krype. Han sniker seg forbi vår bil, knapt en meter bak oss. Han reiser seg opp, lytter og sniker seg videre mot vannhullet. Hunnen kommer forsiktig etter, men hun stopper etter noen få meter og legger seg ned. Titter konsentrert mot vannhullet. Der kommer hele bøffelflokken. De er på vei til vannhullet for å drikke. Løvene har hørt og lagt merke til dette lenge før oss.

Bøfflene gir ganske mye lyd fra seg, og støvskyen står rundt dem der de tramper i den tørre jorda. Stillheten brytes da hannløven plutselig setter fart mot bøfflene, og angrepet er i gang. Støvskyen står bak ham i det han kaster seg mot bøfflene. Det oppstår kaos, og vi ser ikke noe annet enn en stor støvsky. Tordnende lyder av hover. Han klarer å få hele bøffelflokken til å snu og jager dem rett mot løvinnen som ligger helt stille i bakhold. Det høres brøl og trampende hover. Igjen ser vi bare en støvsky. Så blir det stille. Vi kjører sakte mot støvskyen. Der ligger begge løvene - akkurat som da vi kom tidligere. Jakten var ikke vellykket denne gangen. Kanskje er de sultne også neste dag. Og neste. 20 prosent "hit rate" er ikke mye. Jeg selv er ganske glad for at jeg ikke fikk se drapet.

NY DESTINASJON. Etter tre svært givende og interessante dager i Madikwe Game Reserve er vi på reise videre til Botswana og Namibia. Etter to timers kjøring fra Jacis Lodge kommer vi til flyplassen i Gaborone sør i Botswana. Herfra flyr vi til Kasane nord i Botswana. Her blir vi plukket opp og reiser videre med en hurtigbåt på den store floden Chobe fram til vår husbåt. Det er fortsatt 38 grader varmt. Her ved Chobe møter vi et helt annet landskap: Grønne trær og vegetasjon rundt elva. Massevis av flodhester, krokodiller, elefanter, bøfler og fugler. Vi tilbringer fem dager på husbåten og cruiser rundt på den store elva. Noen dager er vi i Namibia, andre dager i Botswana, ettersom grensen til de to landene går midt i floden!

På ettermiddagen legger vi båten til midt i villmarken. Vi gjør turer

ut på elva med små hurtigbåter som er tilrettelagt for fotografer. Vi gjør fototurer klokka 06.00 om morgenen og klokka 16.00 på ettermiddagen. Vi er ute drøyt tre timer hver gang. Her får vi helt andre typer bilder enn i Madikwe. Vi er plassert lavt over vannet, og jeg utnytter dette til blant annet å få spennende silhuettbilder av elefanter, antiloper og andre dyr.

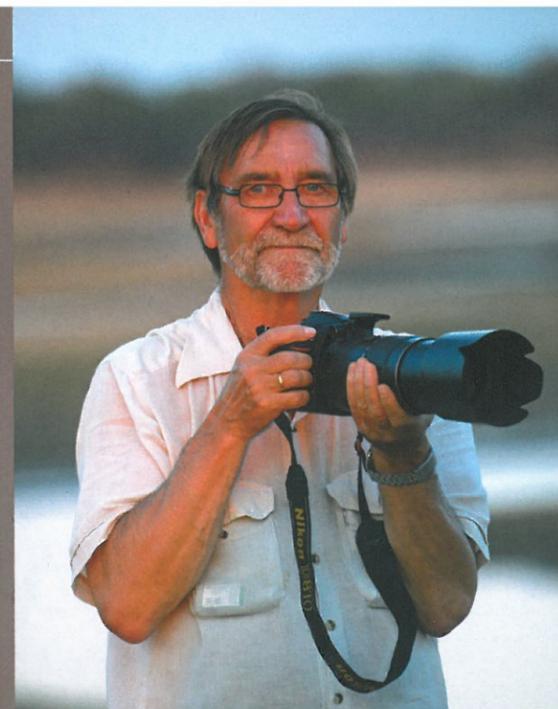
NOK EN SINT ELEFANT. Vi avslutter dagen med å gå ganske langt oppover elva da mitt ønskemål er å fotografere elefanter i silhuett på nært hold. Vi finner til slutt elefanter, helt nede i strandkanten. Den store elefanten ruller seg i gjørma bare noen få meter unna. Spruter leire med snabelen over seg. Den reiser seg opp, og jeg får noen av de bildene jeg hadde i tankene. Båten står med skroget ned mot leirbunnen, og motoren er slått av. Da kommer det en kjent trompetlyd, og elefanten styrer mot oss i vannet. Raskt setter Fabian motoren i revers for å komme unna. Det tar en stund før båten begynner å bevege seg der den sitter fast i gjørma. Den store elefanten kommer svært nær før båten vår får fart og til slutt glir ut på dypere vann. Disse dyrene veier fem-seks tonn og er åpenbart ikke noe å leke med.

Litt skjelven etter denne hendelsen sitter jeg i båten og drikker en øl i det vi farer fram i 25 knop på Chobe River. Varme vinder blåser i håret mitt. For noen timer siden var det 40 grader. Nå som mørket kommer, er det litt svalere. Vi kommer til husbåten klokka 19.15. Et kvarter til middag. Hvilken avslutning på vårt besøk på den store floden.

Etter middag går vi tidlig til rommet. Tankene om alle opplevelsene gjør at jeg ligger i senga med et stort smil om munnen. Mett og fornøyd. Utenfor er det helt mørkt. En goloransje måne kommer opp. Jeg er sliten på en herlig måte. I morgen reiser vi til Victoria Falls i Zimbabwe, for deretter å fly ned til Johannesburg og tilbake til Sverige.

For en utrolig reise. En reise med opplevelser jeg kommer til å huske resten av livet. Nå ser jeg fram til en kald og mørk høstkveld hjemme i Jönköping. Sitte i sofaen med et glass rødvin foran peisen. Ta fram bildene fra turen. Minnes. Gjenopplev. Afrika - varmt og hårreisende!

☛ "The long and windy road", Botswana. Nikon D4, 70-200/2,8 på 200 mm, f/2,8, 1/400 sek, 50 ISO, dobbeleksponering.

Til minne SIGURD HALVORSEN

Det var med stor sorg at Natur&Foto mottok meldingen om at vår gode kollega og samarbeidspartner Sigurd Halvorsen gikk bort 1. desember 2016. Han omkom etter skadene han fikk etter et fatalt møte med en elefant i Malawi. Lenge håpet og trodde vi at legene på sykehuset i Johannesburg skulle redde livet hans. Etter to og ei halv uke på operasjonsbordet kunne ikke legene gjøre mer. Skadene var for omfattende!

Første gangen jeg traff Sigurd var på en fotomesse på Lillestrøm i 2010 – da vi lanserte vårt fotoblad for første gang. Sigurd visste at jeg var opptatt av Afrika, så han hadde med seg boka han hadde lagd om Sør-Afrika. Det var «connection» med en gang, og allerede året etter - i 2011 – arrangerte Sigurd en reise for meg til Sør-Afrika. Det var full klaff, for Sigurd hadde et omfattende nettverk i Afrika. Denne reisen var bakgrunnen for at Sigurd senere la opp en Natur&Foto-reise til nettopp Sør-Afrika.

Siden den gang har jeg jobbet tett på Sigurd, for den første turen til Afrika førte til flere turer, med Sigurd som arrangør. Vi hadde lange telefonsamtaler om Afrika, ulike destinasjoner og muligheter for å lage turer. For en Afrika-entusiast som meg var det alltid spennende å snakke med Sigurd. Hans rolige, sindige væremåte inspirerte meg. Vi snakket mye om Afrika, men også om foto generelt, og ikke minst om annen natur, blant annet albatrosser som hadde vært en lidenskap for Sigurd siden han besøkte Galapagosøyene på 70-tallet. Han ville gjerne tilbake til albatrossenes rike, og det ble da også en ny tur til Galapagosøyene.

Etterhvert arrangerte Safari Opplevelsesreiser, som Sigurd drev sammen med kona Kari, flere av Natur&Fotos ekspedisjoner til Afrika, foruten den nevnte turen til Sør-Afrika også til Kenya og Madagaskar. Ja, både han og Kari var selv med på turen til Madagaskar i september.

Jeg hadde også gleden av å reise med Sigurd og Kari til Zambia for to år siden, for å se ni millioner palmeflygehunder.

Da jeg spurte om ikke Safari Opplevelsesreiser ville være hovedsponsor for Nordic Nature Photo Contest som Natur&Foto arrangerer, var det ikke nei i hans munn. Gjennom sitt omfattende kontaktnett i Afrika hostet han opp en spennende reise til vinneren, og det samme har han ordnet til årets vinner. Det er med stort vemod jeg tenker tilbake på turen til Madagaskar, sammen med Sigurd og Kari i regnskogene for å høre på indrien, eller i Berenty for å se de dansende sifakaene.

Den siste gangen jeg snakket med Sigurd, var bare et par dager før den fatale turen til Malawi, hans 112. tur til Afrika. Flere av oss har møtt elefanter ved ulike sammenhenger, også på nært hold, og jeg tror ingen, Sigurd innbefattet, var engstelige for at elefanter kunne gjøre noe galt. Derfor var det som skjedde, så utrolig uflaks. Jeg har aldri tenkt tanken en gang. Sigurd var maksimalt uheldig. Det er tragisk at de dyrene som har skapt så mye glede for Sigurd, også tok hans liv.

Sigurd levde et rikere liv enn de fleste. Selv om han var blitt 71 år, hadde han ingen planer om å trappe ned med det første. Jeg holder på så lenge jeg orker, fortalte han oss på Madagaskar to måneder tidligere. Afrika var hans liv – alltid med Kari ved sin side. Sammen opplevde de dette kontinentet på så mange flotte turer. Sigurd døde der han likte seg aller best, i Afrika, med Kari ved sin side. Våre tanker går til Kari, hans datter Helene og øvrige familie.

Fred over Sigurd Halvorsens minne!

Tom Schandy